

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Preventivní ztotožnění, aneb ne vždy má policie právo žádat občanku

Možnost ztotožnění osoby policií obecně upravuje ust. § 63 zákona o policii. V běžném životě zpravidla většina osob předloží občanský průkaz na výzvu, aniž by se blíže zajímala o důvodu či takovou výzvu rozporovala. Někteří se dokonce domnívají, že policie může identifikovat kohokoliv, kdykoliv a zcela bezdůvodně. Opak je však pravdou. I tento proces má svá jasná pravidla. Tímto procesem se například blíže zabýval Ústavní soud ve svém rozhodnutí pod sp. zn. II.ÚS 1022/21.

Skutkový stav

Stěžovatel v červnu 2018 cestoval na několikadenní společenskou akci pod názvem Klimakemp. Po příjezdu na vlakové nádraží do obce, kde se měla akce konat byl ještě v prostorách vlakového nádraží vyzván hlídkou Policie ČR, aby prokázal svou totožnost. Stěžovatel výzvě vyhověl a současně se ptal na její důvody. Hlídka postup odůvodnila odkazem na ustanovení § 63 odst. 2 písm. l) zákona o policii. Jeden z policistů navíc uvedl, že "je to k zabezpečení bezpečnosti veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku", že není povinen stěžovateli sdělovat, jaký úkol v dané chvíli policie plní, a že se stěžovatel může případně se stížností obrátit na nadřízené. Stěžovatel však považoval takový postup za nezákonný a podal proto žalobu na určení nezákonnosti výzvy k prokázání totožnosti a na ochranu před případně trvajícím nezákonnou evidencí zjištěných údajů týkajících se jeho osoby.

Průběh řízení

Městským soudem v Praze byl výše nastíněný postup shledán oprávněným. A to zejména s ohledem na vyjádření Ministerstva vnitra, které uvedlo, že důvodem prověření příjezdějících byla obdobná akce konaná o rok dříve, během níž docházelo k protiprávnímu jednání, kdy bylo některými z účastníků blokováno dolní zařízení v dole Bílina. Navíc pořadatel akce na svém webu uvedl, že podobné aktivity spočívající v občanské neposlušnosti budou součástí i Klimakempu 2018. Městský soud zhodnotil, že zákonnost zásahu policie je třeba především hodnotit v kontextu těchto skutečností a uzavřel, že policie svůj postup řádně odůvodnila, neboť uvedla konkrétní ustanovení právního předpisu, na jehož základě úkon prováděla.

Ze stejných důvodů zamítl i Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele, neboť považoval postup policejní hlídky za oprávněný, zejména s ohledem na potenciální rizikovost pořádané akce.

Nezákonnost postupu

Podle Ústavního soudu výše zmíněným postupem Policie ČR bylo zasaženo nejen do práva na soukromí stěžovatele „výzva k prokázání totožnosti tak zpravidla představuje zásah do práva na soukromí a na informační sebeurčení, jehož součástí je právě i možnost nebýt nikým, tím spíše představitelem státu, sledován, nebýt objektem shromažďování informací o svém životě, žít v skrytu a nepozorován“^[1], ale navíc i do práva shromažďovacího. Ústavní soud dospěl k závěru, že je-li výzva učiněna v souvislosti s účastí na pokojném shromáždění, může ztotožňovaný mít pocit, že je od účastní na daném shromáždění odrazován, např. v obavě ze zanesení svého jména na do nějaké formy evidence a následné persekuce za projevy protistátních názorů.

Ústavní soud připomněl, že v každém jednotlivém případě je nutné zkoumat konkrétní okolnosti učiněné výzvy, včetně toho, v jaké situaci a vůči jaké konkrétní osobě byla učiněna. Ustanovení § 63 odst. 2 písm. l) zákona o policii nelze totiž brát jako sběrnou klauzuli, pod kterou se vejde jakákoliv situace a výzva k prokázání totožnosti kohokoli kdekoli.

Avšak sám zásah do základních práv nečiní výzvu nezákonnou, vždy je třeba zásah poměřovat dle principu proporcionality. Ústavní soud pak především poukázal na skutečnost, že výzva nebyla nezbytná, neboť bylo možné zamýšleného cíle dosáhnout i jinými prostředky, například přítomnost příslušníků policie by sama o sobě mohla potenciální škůdce odrazovat.

Právu na shromažďování pak nelze a priori odejmout ústavní ochranu pouze z toho důvodu, že při něm dochází k občanské neposlušnosti, spočívající například, jako tomu bylo v tomto případě, ve (vědomém) porušování právních předpisů. V uvedeném případě bylo snahou podnítit debatu o změnách klimatu. Blokáda důlních zařízení tedy byla vědomým porušením právních předpisů, avšak apelujícím na obecný zájem, konkrétně zájem na příznivém životním prostředí.

Nadto již samotná výzvy trpěla vadami, neboť nebyla řádně odůvodněna. Odůvodnění musí být takové, aby i osoba, do jejíž práv je zasahováno mohla sama zhodnotit legitimitu a přípustnost zásahu v každém jednotlivém případě. Dle závěrů uvedené nálezu však pouhý odkaz na zákonné ustanovení nelze zdaleka považovat za dostačující, a to ani pokud je uvedené ustanovení parafrázováno. Uvedené ustanovení zákona o policii je nezbytné vykládat tak, aby byla vyloučena případná svévole příslušníků a zneužití tohoto institutu. V každém případě tedy musí být uvedeny konkrétní důvody, např. v případě ztotožnění z důvodu podezření ze spáchání přestupku musí být vždy podezřelému sděleno navíc v čem má tento přestupek spočívat. Jak dále Ústavní soud uvedl, nelze ani užít obecný odkaz na „nezbytnost zajištění ochrany bezpečnosti osob a majetku a veřejného pořádku, jelikož ani takové odůvodnění není způsobilé vyvrátit případné podezření, že policie vůči ztotožňované osobě využívá svá formální oprávnění bezdůvodně, tj. šikanózním způsobem. Teprve až alespoň stručné vysvětlení povahy ohrožení bezpečnosti osob a majetku či veřejného pořádku ztotožňovanému jednotlivci umožní nabýt důvěru v legitimitu postupu policie. Povinnost odůvodnění výzvy k prokázání totožnosti je též nástrojem proti možné libovůli a svévoli. Není-li policista ochoten seznatelně vysvětlit důvody svého zákroku, naznačuje to, že tyto důvody buď neexistují, nebo by sdělení skutečných důvodů výzvy odhalovalo jejich rozpor se zákonnými a ústavními požadavky“ [2].

Závěr

Tento nálezn lze bezpochyby přivítat, neboť jasně stanovuje mantinely uplatňování státní moci, která nesmí být uplatňována svévolně. Zmíněný nálezn má navíc velkou relevanci především v současné době covidově, kdy je institut ztotožnění občanů využíván řádově častěji než v předchozích letech.

Tomáš Brůha,
koncipient

[GT Legal, advokátní kancelář, s.r.o](#)

Pujmanové 1753/10a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 813 299
e-mail: office@gt-legal.com

---

[1] [Nález Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 1022/21, ze dne 11.10.2021](#)

[2] [tamtéž](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)